

Forsvar for naturen

Fløjstrup Skydebane

Drifts- og plejeplan 2019-2033

Kolofon

Titel

Fløjstrup Skydebane, drifts- og plejeplan 2019-2033

Adresse

Højtoftevej 13, 8960 Randers

Udgivelse

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse 2019

Udarbejdelse

HabitatVision A/S, Lene Thomsen og Erik Aude

Kvalitetssikring

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Simon Vang Pedersen, Anna Kathrine Aaen Hansen og Henrik Olsen

Godkendelse

Vicedirektør for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Torben Gade

Fotos

Lene Thomsen og Erik Aude, hvor ikke andet er angivet

Layout og produktion

Diana Klynge Olesen

ISBN

978-87-92898-31-9

Internetversion

Planen kan findes i elektronisk format på www.ejendomsstyrelsen.dk

Indhold

Kolofon	5
Indhold	6
Læsevejledning	8
1. Resumé	9
2. Indledning	10
2.1. Konkret om drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane	10
3. Målsætning	13
3.1. Konkrete drifts- og plejemålsætninger for Fløjstrup Skydebane	13
4. Status	16
4.1. Historie	16
4.2. Landskab og geologi	18
4.3. Ejendomsoversigt og kortgrundlag	19
4.4. Militær anvendelse	21
4.5. Naturlovgivning	22
5. Analyse	34
5.1. Evaluering af drifts- og plejeplan 2005-2019	34
5.2. Analyse af ny indsats 2019-33	38
6. Visioner	44
7. Aktiviteter	47
7.1. Rydning	47
7.2. Græsning	48
7.3. Slåning	49
7.4. Bekæmpelse af plantearter der opfører sig invasivt (problemarter)	49
7.5. Ikke modelbeskrevne aktiviteter	50
8. Referencer	52
9. Bilag	54
9.1. Ekstern høring af forslag til drifts- og plejeplan for "Fløjstrup Skydebane"	54
9.2. Høringssvar	57
9.3. Kortbilag	59
Forsvar for naturen	62

Læsevejledning

Denne Drifts- og plejeplan adskiller sig væsentlig fra Forsvarets andre drifts- og plejeplaner, idet de overordnende rammer for Forsvarsministeriets Drifts- og plejeplaner ikke fremgår af denne plan.

I drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane, gennemgås de overordnede mål, status og de langsigtede visioner for driften, som de beskrevne aktiviteter skal understøtte.

Planen beskriver i indledningen baggrunden for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner på Forsvarsministeriets terræner og specifikt for Fløjstrup Skydebane. I afsnittet om målsætninger beskrives de kort- og langsigtede mål for skydebanen opdelt i strategiske, taktiske og operationelle mål.

Nuværende status for skydebanen udgør grundlaget for en analyse af den prioriterede indsats, der skal iværksættes. Kapitel 4, Status, indeholder således en gennemgang af Fløjstrup Skydebane, dets historie, geologi, ejendomsforhold, militære aktiviteter, arealanvendelse, naturværdier samt offentlighedens adgang.

Planens analysedel er baseret på evaluering af den seneste drifts- og plejeplan (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommando, 2005), og en redegørelse for hvilken ny indsats, der skal gennemføres i indeværende planperiode (2019-2033). Indsatsen bygger desuden på de langsigtede visioner, der knytter sig konkret til Fløjstrup Skydebane.

Til sidst beskrives de konkrete aktiviteter, der danner grundlaget for realisering af de beskrevne indsatser. Aktiviteterne bygger på en række modeller (metoder til naturpleje), og retningslinjer for Forsvarsministeriets anvendelse af skyde- og øvelsesterrænerne.

Kommentarer til den eksterne høring gennemgås i Bilag 9, og det beskrives, hvordan kommentarerne har haft indflydelse på planens aktiviteter. Selve høringssvarene fremgår af Bilag 9.

Hvert kapitel (undtagen kapitel 1) indledes med en kort opsummering af kapitlets væsentligste indhold. Denne opsummering fremgår med kursiv.

Druehyld står og lyser op med sine sartgule blomster i det tidlige forår.

1. Resumé

Siden 1991 er der for en række af Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesområder udarbejdet drifts- og plejeplaner med henblik på at sikre rammerne for uddannelse og træning af militære enheder under realistiske vilkår og samtidig tilgodese hensynet til naturbeskyttelse og rekreative interesser. Planerne udmøntes i en række arealtilknyttede plejemålsætninger, der udarbejdes i henhold til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses bestemmelse for drifts- og plejeplaner (FBE, 2019), samt Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses øvrige generelle retningslinjer.

Fløjstrup Skydebane udgør samlet i alt ca. 5 ha, og nærværende drifts- og plejeplan fastsætter rammen for udviklingen af Fløjstrup Skydebane for perioden 2019-2033.

Planen fastsætter den udvikling af arealerne, der er nødvendig for den militære brug som skyde- og øvelsesområde, samtidig med at der er åbent for publikum i området, og således Fløjstrup Skydebane bevares som et åbent overdrevsområde med skov og med afgræsning.

Terrænet på Fløjstrup Skydebane udgøres af en skydebane mod sydvest, samt et mindre øvelsesterræn der udgør resten af arealet. Fremadrettet forventes skydebanen, at blive benyttet i stigende grad af de militære brugere, og derfor har nærværende plan fokus på øvelsesterrænet.

Fløjstrup Skydebane ligger på et delvist træbevokset højdedrag, med overdrevsnatur og egekrat, og der er i denne drifts- og plejeplan fokus på vedligeholdelse og sikring af disse naturtyper.

Der er forekomst af flere problemarter på terrænet, og der vil i den kommende planperiode være fokus på bekæmpelse af disse, således det halvåbne landskab sikres og vedligeholdes som militære kulisser.

Selve indsatsen på Fløjstrup Skydebane formuleres i planens Kapitel 7: Aktiviteter. Modellerne for, hvordan indsatsen skal gennemføres, er som udgangspunkt fastlagt ud fra Forsvarsministeriets generelle retningslinjer for forvaltning af de forskellige arealtyper. Modellerne omsættes til konkrete aktiviteter, hvor der for Fløjstrup Skydebane, jævnfør ovenstående, er tale om afgræsning og bekæmpelse af problemarter.

Overdrevsvegetation på skydebanen.

2. Indledning

Dette kapitel beskriver den konkrete baggrund for drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane, herunder de konkrete arealmæssige forhold på Skydebanen og processen for drifts- og plejeplanens tilblivelse.

2.1. Konkret om drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane

Fløjstrup Skydebane ligger i den sydvestlige del af Randers Kommune på grænsen til Norddjurs Kommune (Figur 2-1), og det samlede areal udgør ca. 5 ha. Fløjstrup Skydebane er, med undtagelse af militære bygninger, et ubebygget sammenhængende naturområde, afgrænset af nabobebyggelse mod syd, mod nord og øst af privatejede skov, og imod vest grænser området op til private marker

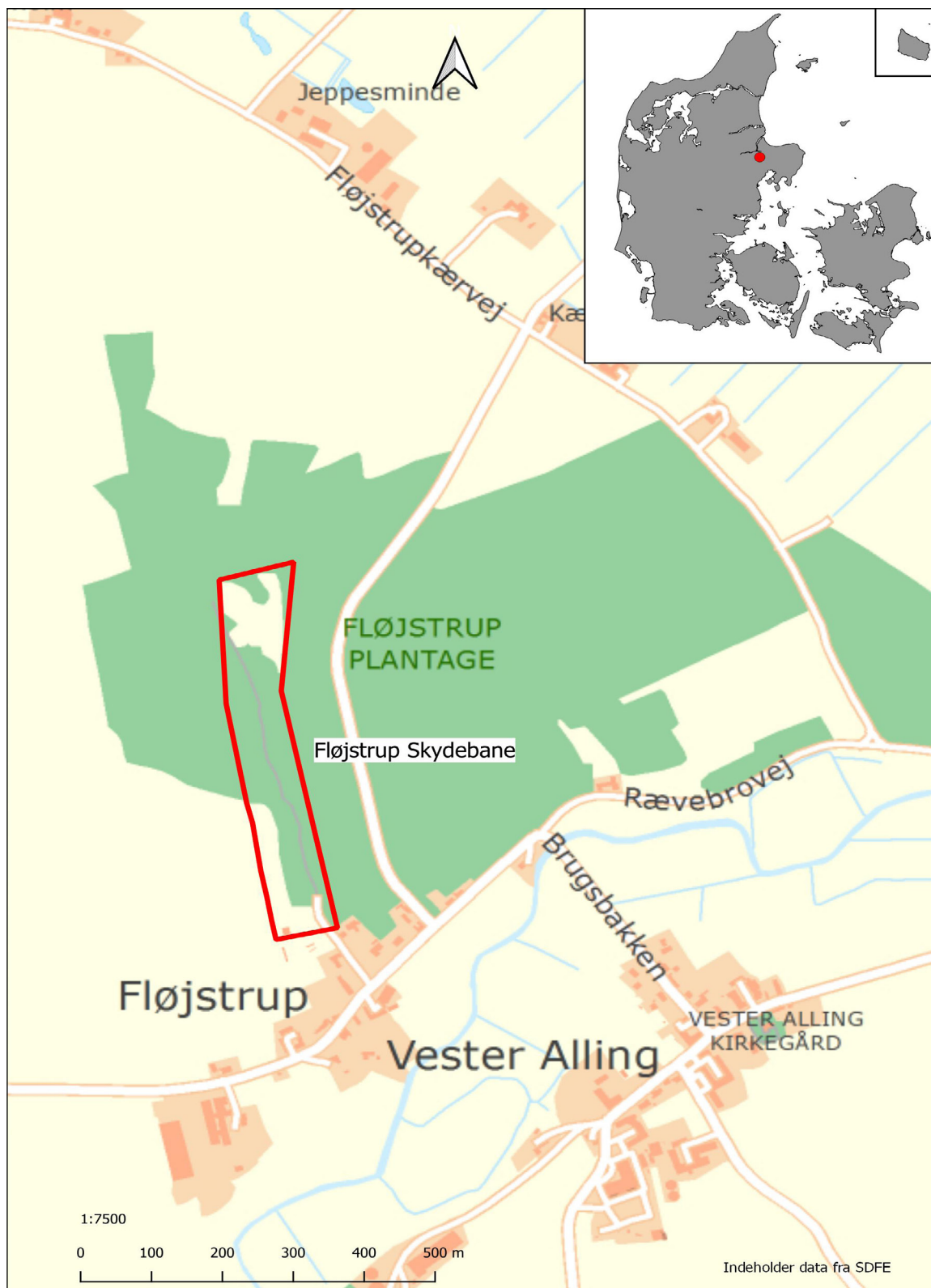
Fløjstrup Skydebane består hovedsagelig af et delvist træbevokset højdedrag, med bl.a. overdrev og egekrat.

Området er delt op i et skydebaneterræn på ca. 0,8 ha mod sydøst og i ca. 4,2 ha øvelsesterræn på de øvrige arealer. Der er på området ved skydebanen mod syd en åben bygning, som anvendes til militæraktiviteter. I dag anvendes øvelsesterrænet kun til militærbrug i begrænset omfang, og er hegned med dyrehegn og afgræsses af heste.

Drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane 2019-2033

Nærværende drifts- og plejeplan er udarbejdet i foråret og forsommeren 2019 med inddragelse af både interne brugere og eksterne interessenter. I processen er blandt andet den tidligere drifts- og plejeplan (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 2005) inddraget, som et særligt betydende grundlag.

I forbindelse med udarbejdelse af planen er der foretaget indsamling af data og materiale, for at evaluere den drift, der har været i den foregående drifts- og plejeplanperiode. Der er gennemført en række besigtigelser med overordnet kortlægning af naturværdier. Der er blandt andet lavet kortlægning af alle problemlantearter (arter der kan opføre sig invasiv) i området. Der er ikke udført systematiske botaniske registreringer eller nye systematiske registreringer af dyrelivet på Fløjstrup Skydebane.

Figur 2-1. Oversigtskort over den geografiske placering af Fløjstrup Skydebane (rødt omrids) syd øst for Randers.

Der har været afholdt et indledende møde med de militære brugere af områderne 3. april 2019. På mødet blev en række ønsker til områdernes udvikling gennemgået. Efterfølgende er der med udgangspunkt i de militære målsætninger foretaget en afvejning af ønsker og behov for udviklingen af området. Planen er sendt i intern høring i august 2019 og i ekstern høring i oktober 2019.

Der findes kun få planter af Hedelyng på Fløjstrup Skydebane i dag. De er et relikv fra de lyngklædte hedearealer, der var i området tilbage i slutningen af 1800-tallet.

3. Målsætning

Dette kapitel beskriver målsætningen for Fløjstrup Skydebane på kort og lang sigt. Kort- og langsigtede målsætninger har fungeret som et arbejdsredskab under drifts- og plejeplanens udarbejdelse og er bestemmende for den fremtidige drift og pleje af Fløjstrup Skydebane.

3.1. Konkrete drifts- og plejemålsætninger for Fløjstrup Skydebane

Målene opstilles skematisk for at lette overskueligheden og støtte både den løbende og den afsluttende evaluering af planen. Strukturen lægger op til opfyldelse af Forsvarsministeriets generelle beslutning om at sikre evaluering af drifts- og plejeindsatsen, (FES, 2019), og bestemmelserne i Forsvarsministeriets Miljø- og energistrategi 2016-2020 (Forsvarsministeriet, 2016), og følger op på Forsvarsministeriets Miljø- og naturstrategi fra 2012-2015 (Forsvarsministeriet, 2012). Af Forsvarsministeriets Miljø- og naturstrategi (Forsvarsministeriet, 2012) fremgår det blandt andet, at udarbejdelse af langsigtede drifts- og plejeplaner er et af de redskaber, som Forsvarsministeriet anvender for, at sikre de fremtidige militære anvendelsesmuligheder på arealerne samtidig med, at der tages nødvendige hensyn til naturbeskyttelse og offentlighedens adgang.

Udskydnings stedet på skydebanen.

Strategien fastlægger desuden en række målsætninger for ekstensivering af drift, international naturbeskyttelse samt rekreativ brug, formidling og dialog.

Målsætningen for Fløjstrup Skydebane fremgår af de følgende afsnit.

Områderne er inddelt i to overordnede arealbetegnelser, nemlig de intensivt plejede arealer (IPA), der varetages af Distriktet Midtjylland, og de naturplejede arealer (NPA), der varetages af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses Natur- og Plansektion og Naturdriftselementet. De intensivt plejede arealer udgøres blandt andet af skydebanen, bygninger, veje, p-plads, hegn og lignende.

Militær anvendelse

Det er et grundlæggende mål at opretholde og med tiden evt. udvikle den nuværende brug af Fløjstrup Skydebane. Øvelsesterrænet forventes på længere sigt at benyttes i større omfang end nu.

STRATEGISK	TAKTISK	OPERATIONELT
Fløjstrup Skydebane er en lokal skydebane og øvelsesplads, som kan betjenes af hjemmeværnsenheder.	Skydebane og øvelsespladsen skal fastholdes. Der findes faste installationer på området.	Eksisterende faciliteter plejes i overensstemmelse med militære behov.
Fløjstrup Skydebane benyttes til øvelsesmæssige aktiviteter, dog er anvendelsesmulighederne begrænset grundet områdets størrelse.	Terrænet skal fortsat udvikles til øvelser i terrænet, herunder beredskabsområde (BSO). Problemarter, der opfører sig invasivt, bekæmpes af hensyn til øvelsesmæssige aktiviteter. Særligt Gyvel, Ahorn og Brombær bekæmpes løbende for at holde arterne på et acceptabelt niveau.	Et delområde skal friholdes for afgræsning, således der kan udvikles et område til beredskabsområde (BSO). Gyvel følges løbende og bekæmpes ved rydning/slåning efterfulgt af afgræsning. Ahorn følges løbende og bekæmpes ved rydning efterfulgt af afgræsning. Brombær følges løbende og bekæmpes ved slåning efterfulgt af afgræsning. Det halvåbne landskab vedligeholdes løbende og varetages af Naturdriftselementet. Evt. ønske om ændring af brug og deraf miljøgodkendelse for Fløjstrup Skydebane skal fremsendes ad kommandovejen, og vil ikke blive behandlet yderligere i denne drifts- og plejeplan.
Rekreativ anvendelse af Fløjstrup Skydebane må ikke være til hinder for militære interesser.	Militære hensyn sikres gennem informationsmateriale rettet mod besøgende. Offentlig adgang til Fløjstrup Skydebane sikres efter de til enhver tid gældende regler.	Udover denne drifts- og plejeplan udarbejdes der infokilt med bl.a. ordensreglement. Oplysning om planlagte skydninger sker via. Forsvarets Støjportal.

Naturbeskyttelse

Målene for naturbeskyttelse retter sig udelukkende imod de åbne overdrev og egekrat på Fløjstrup Skydebane.

STRATEGISK	TAKTISK	OPERATIONELT
Indenfor rammerne af den militære brug af Fløjstrup Skydebane skal det sikres at gældende lovgivning overholdes.	Alle beskyttede naturtyper sikres gennem naturpleje. Det gælder følgende: §3 overdrev med gamle krogede egetræer. Enebærkrat på hede eller overdrev. § 3 overdrev	Til sikring af de lysåbne arealer gennemføres hugst og tynding, bekæmpelse af problemarter og afgræsning med lavt græsningstryk således arealerne bevares som lysåbne naturtyper, men med enkeltstående gamle krogede egetræer på dele af arealet. Områder med ene, samt fritstående individer bevares. Naturtypen overdrev sikres gennem afgræsning med lavt græsningstryk samt fjernelse af vedplanter, med undtagelse af ene. Levesteder for beskyttede arter, der er tilpasset lysåben natur sikres gennem græsning af de lysåbne områder.
Fredskovsarealer på Fløjstrup Skydebane sikres gennem en hensigtsmæssig ekstensiv og naturnær skovdrift.	Fredskovsarealerne drives som græsningsskov, med ekstensiv afgræsning.	Ca. 1 ha forvaltes efter skovudviklingstype 92 Græsningsskov. Arealet sikres gennem ekstensiv afgræsning med lavt græsningstryk. Hugst af træer, herunder tynding, bør ske med henblik på at fremme enkelte træers stabilitet og udvikling.
Naturtyperne på Fløjstrup Skydebane sikres gennem en hensigtsmæssig, kosteffektiv ekstensiv pleje.	De lysåbne naturtypers tilstand opretholdes ved et lavt græsningstryk, som hindrer tilgroning med vedplanter og problemarter.	Arealerne afgræsses med et lavt græsningstryk af små robuste dyreracer, i en lang græsningssæson.
De militære kulisser og beskyttede naturtyper og arter sikres gennem en langsigtet bekæmpelse af problemarter, der opfører sig invasivt.	Forsvaret prioriterer en vedvarende forebyggelse og bekæmpelse af problemarter. Særligt Gyvel, Ahorn og Brombær bekæmpes løbende for at holde arterne på et acceptabelt niveau.	Gyvel følges løbende og bekæmpes ved rydning/slåning efterfulgt af afgræsning. Ahorn følges løbende og bekæmpes ved rydning efterfulgt af afgræsning. Brombær følges løbende og bekæmpes ved slåning efterfulgt af afgræsning.
Drifts- og plejeindsatsen skal understøtte raste- og levesteder for de særligt beskyttede arter på Habitatdirektivets Bilag VI.	Områdets økologiske funktionalitet som eventuel yngle- og rasteområde for Bilag IV-arterne markfirben og arter af flagermus skal sikres ved gennemførelse af drifts- og plejetiltag.	Potentielle yngle- og rastesteder for markfirben og arter af flagermus skal sikres igennem hensigtsmæssig drift og pleje. Potentielle yngle- og rastesteder for markfirben sikres igennem fastholdelse af varierede lysåbne/solbeskinnede områder på overdrevsarealerne. Yngle- og rasteområder for arter af flagermus beskyttes ved at bibeholde gamle træer, herunder de krogede egetræer på øvelsesterrænet.

4. Status

Dette kapitel giver en status for forholdene på Fløjstrup Skydebane ved planperiodens start. Status indeholder en beskrivelse af ejendomsforhold, militære aktiviteter, arealanvendelse, naturværdier og publikumshåndtering.

Udarbejdelse af statusafsnittet i denne drifts- og plejeplan bygger på et bredt grundlag af data og information, herunder oplysninger fra den udløbne drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 2005) samt Danmarks Miljøportal. Der henvises i øvrigt til Forsvarsministeriets hjemmeside for oplysninger om Forsvarsministeriets naturforvaltning.

4.1. Historie

Fløjstrup Skydebanes historie, som militær område, går tilbage til 1950'erne. Det fremgår af gamle dokumenter, at skydebanen først i 1950'erne blev taget i brug af Hjemmeværnet. Dokument af oktober 1953 — "Overdragelse af Øster-Alling skyttelaugs skydebane ved Fløjstrup nordvest for Vester Alling til forsvarsministeriet."

Forsvarsministeriet har herefter overtaget samtlige skyttelaugets rettigheder for så vidt angår skydebanen, herunder ejendomsretten over det på skydebanen værende tilbehør af enhver art, idet dog bemærkes, at arealet, hvorpå skydebanen er beliggende, fremdeles tilhører ejeren, husejer Niels Peder Andersen, Fløjstrup. Overenskomst fra 1954 her lejer hjemmeværnets kompagni Rougsø skydebanearealet af Niels Peder Andersen for perioden 1. april 1952 indtil 1. april 1962 med mulighed for forlængelse nok 10 år.

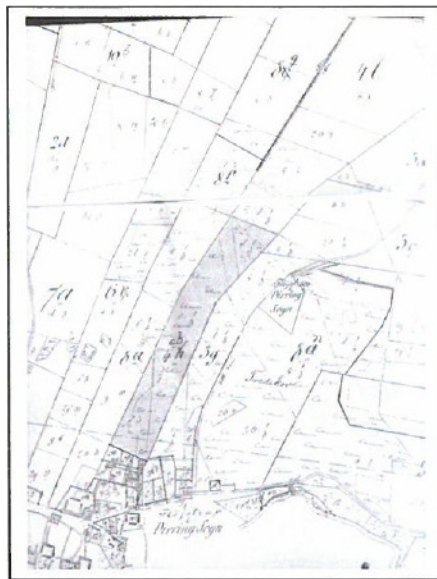
I aftalen er der nævnt følgende:

- Lejemålet giver lejeren ret til at benytte det lejede areal til anbringelse af skydebane, både langdistance og kortdistance, og til at anbringe skydestandplads, markørstilling, skydevold, skiveopstilling, kort sagt enhver installation i forbindelse med skydebane på det lejede areal.
- Endvidere giver lejemålet lejeren ret til at benytte arealet til opstilling af feltbane, til gravning af skyttegrave og til ethvert andet formål, som lejeren måtte have brug for ved benyttelse af arealet som øvelsesterræn og skydebane.

- Ejeren har ret til at benytte arealet til afgræsning og til at fælde af trævæksten på arealet, men således at ejeren skal holde sine dyr og andres dyr borte fra arealet på skyde og øvelsesdage for lejeren.
- Endvidere nævnes det i aftalen, at "lejeren har ret til at foretage alle nødvendige jordarbejder og tilplante på det lejede areal".

Skydebanen (L 2301 Fløjstrup) erhverves:

Det fremgår af tingbogen at arealet erhverves den 1. september 1961 ved skøde til Forsvarets Bygningstjeneste, (matr.nr. 4ab Fløjstrup By, Hørning, Sønderhald Kommune).

Figur 4-1. Kort for Skydebane L. 2301 Fløjstrup ved Forsvarets Bygningstjeneste, Viborg (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 2005).

Figur 4-2. Billeder fra november 1969, hvor der foretages lydtryksmålinger på Fløjstrup Skydebane af Infanteriskolen, Helsingør (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 2005).

4.2. Landskab og geologi

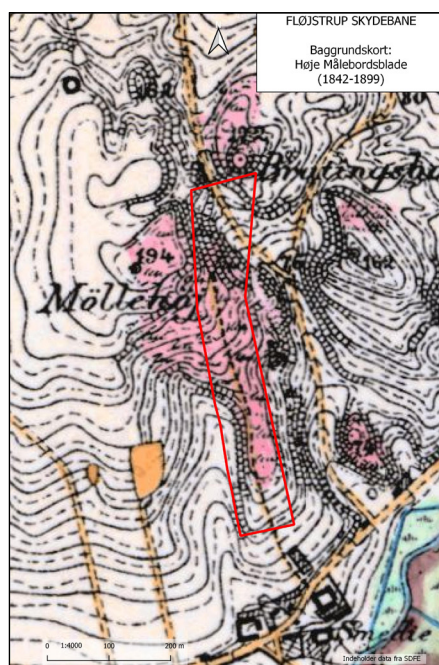
Fløjstrup Skydebane ligger på nordflanken af den tunneldal, der huser Alling Å. Dalens forløb kan følges fra Auning, forbi Hammel og helt til Silkeborg. Tunneldalen har ledt smeltevand fra indlandsisen under sidste istid. Efter istiden, i Stenalderen, blev tunneldalen i området øst for skydebanen oversvømmet af Stenalderhavet. Stenalderhavet omsluttede Norddjursland med en lille fjordarm op i Alling Ådal.

Selve Skydebanens areal ligger på sydsiden af en bakke, hvis højeste punkt er Møllehøj 61 meter over havniveau. Bakkens overflade består hovedsagelig af smeltevandssand, men både nord og vest for skydebanens areal findes små områder med kalk tæt ved overflade. Kalken er blevet udnyttet i små grave umiddelbart øst for skydebanens areal.

På historiske kort over Fløjstrup Skydebane, udarbejdet i 1842-1899 (Høje Målebordsblade), ses at hele arealet var dækket af hede.

Efter 1945 har der været et begyndende skovdække på arealet og en analyse af luftfoto viser, at der på Fløjstrup Skydebane gennem tiden er sket en kraftig tilgroning, således udgjorde skovdækket mere end 80 % af de naturnære arealer i 2010. Herefter er der iværksat en kraftig udtynding af træerne på naturarealerne, men hvor de største gamle krogede egetræer er bevaret.

De naturnære arealer, der for størsteparten rummer overdrevs – og skovvegetation, med bl.a. Eg og Ene, afgræsses i dag med heste.

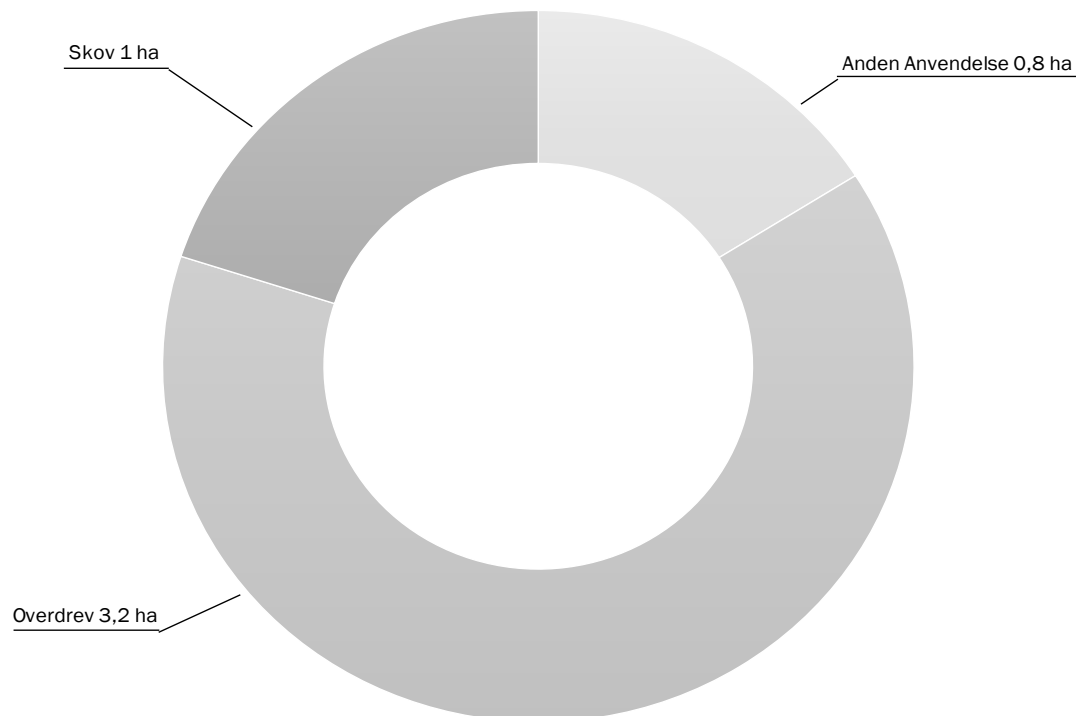
Figur 4-3. Historisk kort fra 1842-1899 (Miljøportalen, SDFE) viser at arealet var dækket af hede.

4.3. Ejendomsoversigt og kortgrundlag

Arealfordeling

Arealfordelingen på Fløjstrup skydebane på tidspunktet for opstart af planlægningsarbejdet (2019) fremgår af Figur 4-4. Det fremgår af figuren, at hovedparten af området består af natur med overdrev og skov.

Fløjstrup Skydebane administreres efter en områdeinddeling (se grundkort, Kortbilag 1), med 3 litra (a-c) der følger de overordnede naturtyper og militære anlæg.

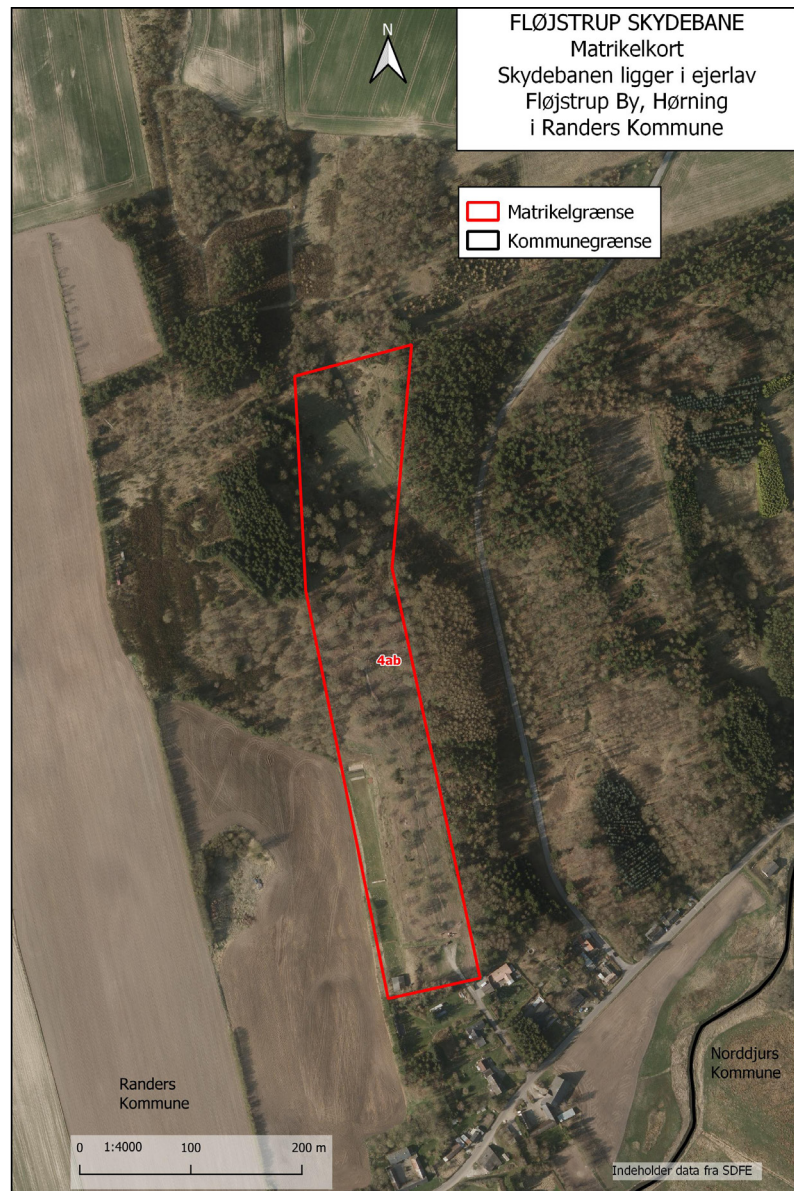

Figur 4-4. Areal fordelingen på Fløjstrup Skydebanes i alt 5 ha jf. Kortbilag 1. 'Anden anvendelse' dækker over skydebane, vej og p-plads.

Naturtyperne, der er vist på grundkortet (Kortbilag 1), viser den vejledende registrering af beskyttet natur, som var gældende ved denne plans udarbejdelse, jf. Danmarks Miljøportal. De beskyttede naturtyper er beskrevet i afsnit Nationalt beskyttet natur.

Ejendoms- og Naboforhold

Fløjstrup Skydebane er ejet af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse. Mod nord og øst grænser området op til privatejede skov. Imod vest grænser området op til private marker, og mod syd landsbyen Fløjstrup.

Figur 4-4. Ejendomskort, som viser Fløjstrup Skydebanes matrikelgrænse (rød afgrænsning), samt kommunegrænserne (sort afgrænsning).

Kortmaterialer

På grundlag af luftfotos, markgennemgang, og tidligere kort er der udarbejdet tre typer kort til denne drifts- og plejeplan.

- Grundkort (Kortbilag 1).
- Aktivitetskort (Kortbilag 2).
- Skovudviklingskort (figur 4-5)

Grundkort, kortbilag 1

Grundkortet viser status for arealanvendelsen på tidspunktet for opstart af planlægningsarbejdet (2019). I princippet medtages alt af betydning for drifts- og plejeplanlægningen. Kortet anvendes som grundlag for aktivitetskortet.

Aktivitetskort, kortbilag 2

Aktivitetskortet angiver de delområder, hvor der iværksættes konkrete tiltag. Aktivitetskortet er parallelt til aktivitetsafsnittet (kapitel 7) udarbejdet for alle planlagte aktiviteter.

Skovudviklingstypekort, figur 5-1.

Skovudviklingstypekortet angiver placeringen af de fastlagte skovudviklingstyper, der illustrere de langsigtede udviklingsmål for skovarealerne.

4.4. Militær anvendelse

Forsvaret ejer i dag Fløjstrup Skydebane, og skydebanen anvendes i dag af de lokale kompagnier under Hærhjemmeværnsdistrikt Østjylland.

Det er primært skydebanen, der anvendes til militære aktiviteter i dag, men hele terrænet kan benyttes til øvelsesmæssige aktiviteter, dog er anvendelsesmulighederne begrænset grundet terrænets størrelse.

Der er opsat militærskiltning med klapskilte flere steder på terrænet.

Der er offentlig adgang til Fløjstrup Skydebane, og området kan anvendes af såvel lokale som udefrakommende besøgende, under de generelle regler for offentlig adgang. Som udgangspunkt skal offentlighedens adgang tilgodeses, når hensynet til sikkerheden samt uddannelses- og øvelsesvirksomhed tillader det.

Oplysninger om hvornår og evt. hvilke dele af terrænet, der er lukket på grund af øvelsesaktiviteter, vil fremgå af Forsvarets støjportal på Forsvarets hjemmeside.

4.5. Naturlovgivning

På Fløjstrup Skydebane er de naturmæssige værdier tilknyttet til de lysåbne overdrevarsarealer og områder med lysåben egekrat.

Overdrevsvegetationen findes på størstedelen af arealet, også i området med egekrat, og er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 (Miljø- og Fødevareministeriet, 2019). I den nordlige del af terrænet findes et område med artsrig overdrev på sur bund, og der er desuden registreret områder med Enebærkrat.

Egekrattet, der er opstået som følge af en naturlig tilgroning af heden, der tidligere har domineret bakkedraget, er karakteriseret ved at være meget lysåben og med gamle krogede egetræer.

Natura 2000-områder

Fløjstrup Skydebane er ikke udpeget som Natura 2000-område, og nærmeste Natura 2000-område, Habitatområde H14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord er beliggende omkring 6,5 km nordvest for terrænet. Der er derfor ikke foretaget en vurdering af Natura 2000-forhold i drifts- og plejeplanen.

Slugten i den nordlige del af terrænet.

Bilag IV-arter

EU's habitatdirektiv foreskriver særlig beskyttelse af en række plante- og dyrearter (EU, 1992). Denne indsats skal ske både indenfor og udenfor Natura 2000-områderne. Til gengæld er der ikke, som for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne, krav om, at der skal ske en aktiv indsats. Aktiviteter i området må blot ikke påvirke yngle- og rasteområder samt arternes økologiske funktionalitet negativt.

Forvaltningen af bilag IV-arter er i vid udstrækning indarbejdet i de generelle retningslinjer Forsvaret arbejder for (Forsvarsministeriet, 2010).

Ifølge faglig rapport nr. 635/2007 fra Danmarks Miljøundersøgelser (Søgaard & Asferg, 2007) er der i de 10 x 10 km UTM-kvadrater, som omfatter Fløjstrup Skydebane registreret følgende Bilag IV-arter: Brunflagermus, Sydflagermus, Odder, Markfirben, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø og Strandtudse.

Ingen af disse arter er registreret på Fløjstrup Skydebane ved besigtigelser i forbindelse med den tidligere udarbejdede drifts- og plejeplan eller den nærværende plan. Det vurderes imidlertid, at der er egnede levesteder for Markfirben og flagermus i området, mens der ikke er egnede levesteder for Odder, Stor vandsalamander, Spidssnudet frø eller Strandtudse, idet der ikke er vådområder på eller i nærheden af terrænet.

Flagermus

Sommeropholdsstederne for flagermus findes ofte i hulheder, sprækker, spættehuller mv. i træer og i forskellige slags bygninger. Om vinteren er de foretrukne opholdssteder lokaliteter, der er beskyttede mod prædatorer, uforstyrrede og frostfrie, men med lave plusgrader. Forskellige flagermusarter har forskellige præferencer for rasteområder, f.eks. bygninger eller hulheder i træer, men som oftest trives de generelt i et varieret landskab, som ses på Fløjstrup Skydebane.

Den nærmere udbredelse og betydning af Fløjstrup Skydebane, som yngle- og rasteområde for de enkelte arter, er ikke opgjort, men det skønnes at Fløjstrup Skydebane med sine ældre træer med hulheder og sprækker, er velegnede til yngle- og rasteområder for flagermus. Der er desuden velegnede fødesøgningsområder, og skovkanterne skaber velegnede ledelinjer i landskabet.

Markfirben

Markfirben er varmeelskende og yngler på en række forskellige typer af levesteder, lige fra menneskabte levesteder som vejskråninger og grusgrave til mere naturlige levesteder som overdrev, heder, højmoser, strandenge, klitter og kystskrænter. Kendetegnende for disse yngleområder er, at de indeholder solvendte skråninger med veldrænende, løse jordtyper og sparsom bevoksning. Disse solvendte skråninger er af altafgørende for markfirbenet. Rasteområderne om vinteren skal være veldrænede og solvendte skråninger, som findes på terrænet.

Der blev ikke observeret Markfirben i forbindelse med udarbejdelse af denne drifts- og plejeplan. Det vurderes dog, at de eksponerede skrænter især i den nordlige del af terrænet, udgør potentielle levesteder for Markfirben, idet der bl.a. er områder med løs sandjord. Samlet set vurderes det, at de tiltag, der skal udføres i denne planperiode, beskrevet i denne drifts- og plejeplan, ikke vil påvirke potentielle yngle eller pot. rasteområder for Markfirben eller flagermus negativt. Tværtimod vil tiltagen vedr. afgræsning være positiv for markfirben, idet de ynder rasteområder med lavt vegetation.

Vandplaner

Vandområdeplan 2015-2021 for Vandområdedistrikt Jylland og Fyn er udarbejdet efter bestemmelserne i miljømålsloven, som lovmæssigt implementerer EU's vandrammedirektiv (direktiv nr. 2000/60/EF af 23. oktober 2000) i Danmark. Vandområdeplanen skal ifølge lovgivningen sikre, at vandløb, søer, kystvande og grundvandsforekomster i udgangspunktet opfylder miljømålet "god tilstand" inden udgangen af 2021. Endvidere skal det sikres, at eventuelle forringelser af tilstanden for vandområderne forebygges.

Det vurderes, at aktiviteterne på Fløjstrup Skydebane ikke påvirker tilstanden af vandløb, søer eller grundvandsforekomster i området.

Almindelig engelsød fundet på terrænet.

Laven Hunde-skjoldlav (Peltigera canina) ses udbredt på skydebanen i selskab med en del andre laver.

Nationalt beskyttet natur

På Fløjstrup Skydebane er der registreret to beskyttede overdrevarsarealer (jf. Danmarks Miljøportal). De beskyttede naturtyper fremgår af kortbilag 1.

Overdrev

Overdrevsvegetationen findes på størstedelen af arealet, også i området med egekrat, og ved udarbejdelse af denne plan der er, jf. Danmarks Miljøportal, registreret to arealer på terrænet, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 (Miljø- og Fødevareministeriet, 2019a). Derudover har der på skydebanen udviklet sig til overdrevsvegetation, med typiske overdrevsarter som Blåhat, Håret høgeurt og Bakkesvingel, men også værdifulde laver som Hunde-skjoldlav (*Peltigera canina*), rensdyrlaver og flere arter af bægerlav. Det viser sig, at skydebanen, som er uden græsning, har et større naturindhold, som overdrev, end resten af terrænet.

I den nordlige del af terrænet findes et område, som kan karakteriseres som Artsrigt overdrev på sur bund, og der er desuden registreret områder med Enebærkrat på terrænet.

Største delen af overdrevet er synligt påvirket af den seneste

implementering af den gamle drifts- og plejeplan, ved uddynding af vedplanter i vinteren 2019 og rydning af Gyvel. Store dele domineres af bar jord med Rødknæ og Markarve, som er pålidelige forstyrrelsesindikatorer, og store forekomster af Almindelig fuglegræs, Almindelig hønsetarm, Blød storkenæb, Vild kørvel og Almindelig kvik tyder på en næringsberigelse i området.

I den nordlige del er der større forekomst af græsser som fx Almindelig hvene og Bølget bunke, som de mest dominerende arter, men der findes også enkelte forekomster af den mere sjældne Almindelig enghavre. Der blev også registreret andre typiske arter fra surt overdrev som fx Sand-star, Pille-star, Vår-star, Markfrytle og Krageklo, men disse arter forekommer meget sparsomt.

På overdrevene mod nord er der desuden registreret en forekomst af 26 stk. nikkende kobjælde, særligt i dalområdet på skrænterne af et hjulspor. Mod nord er der desuden stedvist store forekomster af Gyvel, som forhindrer opretholdelsen af det halvåbne landskab som militær kulisser og tillige fortrænger den beskyttede overdrevsvegetation.

Ifølge den forrige drifts og plejeplan (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommando, 2005) har der været et mindre hedeareal på terrænet, men ved besigtigelserne i 2019 blev der i alt registreret mindre end en kvadratmeter med Hedelyng og andre dværgbuske.

Særlig værdifuldt overdrev, hvor Nikkende kobjælde har voksested. Ses blandt andet i forgrunden af foto. Arealet er påvirket af Gyveltilgroning.

Den meget smukke og sjældne Nibbende Kobjælde.

Fredede arter

Ud over de arter, der er optaget på Habitatdirektivets Bilag IV (se afsnit Bilag IV-arter), kan en række dyr og planter på Fløjstrup Skydebane være fredet i henhold til artsfredningsbekendtgørelsen (Naturstyrelsen, 2016). Det drejer sig om alle padder og krybdyr samt alle orkideer. Desuden er alle vilde pattedyr og fugle fredet, hvis de ikke er omfattet af jagttidsbekendtgørelsen (Miljø- og Fødevareministeriet, 2018).

Fortidsminder og beskyttede diger

Der findes ikke registrerede beskyttede fortidsminder eller beskyttede diger på Fløjstrup Skydebane. Såfremt der under jordarbejde findes spor af fortidsminder (strukturer, konstruktioner, bygningsgrupper, bopladser, grave og gravpladser, m.m.) skal gravearbejdet standses, og museet kontaktes, jf. § 27 stk. 2 i museumsloven (Kulturministeriet, 2014).

Fredskov

Der er registreret ca. 2,9 ha fredskov på den nordligste halvdel af Skydebanens område. Fredskovpligtige arealer er omfattet af skovloven (Miljø- og Fødevareministeriet, 2019b).

Figur 4-5. Fredskovs arealet på Fløjstrup Skydebane.

Skov

På Fløjstrup Skydebane er ca. 1 ha af arealet skovklædt, men på gamle kort over området, udarbejdet i 1842-1899, ses udelukkende hede på arealet. Luftfoto fra 1941 viser en begyndende tilgroning, især på det område der i dag er udlagt til græsningsskov (se figur 5-1). Tilgroningen fortsætter frem til 2010, hvor udbredelsen af skovdækket har sin maksimale udbredelse. I årene mellem 2010-2019 er der foretaget udtynding på hele arealet, således de gamle fritstående krogede egetræer er bevaret.

Der er etableret græsningsskov på arealet, idet skovarealet indgår i en stor sammenhængende hegning der omfatter alle terrænets

naturarealer. Skovarealerne er meget lysåbne, og på store dele af arealerne er der registreret overdrevsvegetation.

Den relativt korte skovhistorie, rydningerne samt græsningen betyder, at der stort set ikke findes et skovklima, og planter karakteriseret som gammelskovarter, med undtagelse af Almindelig gedeblad, er totalt fraværende. Der findes dog vedplanter, som eksempelvis Druehyld og Tørst, som angiver, at der er tale om tilgroet overdrev. Der findes enkelte nåletræer som Lærk, Rødgran og Sitkagran, som med fordel kan fjernes.

Ikke beskyttede plante- og dyrearter

Fløjstrup Skydebane er levested for en lang række arter af dyr, planter, svampe, insekter mv. som ikke er beskyttede. Ved besigtigelse i 2019, blev der observeret en lang række almindelige arter af dyr og planter bl.a. Citronsommerfugl og råvildt.

Den fine lille Vår-vikke vokser på arealer med træer og næringsfattig vegetation.

Lysåben egekrat med overdrevsvegetation og gamle Ener.

Klatrende lærkespore ses hyppigt over store dele af især den sydlige halvdel af terrænet. Arten favoriseres ved maskinkørsler i forbindelse med rydninger.

Få år gammelt individ af Gyvel fundet på terrænet

Problemarter

Invasive arter er indslæbte, fremmede arter, der ved deres spredning og forekomst skader den hjemmehørende biodiversitet. På Fløjstrup Skydebane er der kun registreret Sitkagran, der er en invasive arter, men flere arter der kan opføre sig invasivt, de såkaldte problemarter. På terrænet er der registreret forekomster af problemarterne Gyvel, Brombær og Ahorn, og sammenhængende bevoksninger af disse er uinteressante i det militære kulisselandskab, da de danner uigennemtrængelige krat.

Udbredelsen af disse problemarter er kortlagt i forbindelse med udarbejdelse af denne drifts- og plejeplan, og de største forekomster af arterne fremgår af kortbilag 2.

Gyvel

Gyvel er blevet bekæmpet på terrænet igennem flere omgange og bestanden findes på størstedelen af terrænet som spredte forekomster. Men ved besigtigelsen i foråret 2019, blev der registreret en massiv frøspiring i store forekomster, især på de dele af arealet, hvor rydning af arten har pågået. Når de gamle individer fjernes, skabes spirebede for den frøbank, der gennem årtier har etableret sig under moderplanten. På Fløjstrup Skydebane blev antallet af små kimplanter estimeret til 600-800 stk./m²! Gyvel blev desuden registreret under kronelaget på træerne, hvor maskiner og græssende dyr har svært ved at komme til.

Koncentreret område (grene angiver A4-størrelse) med små Gyvelindivider efter en rydning af gamle Gyvelplanter.

Brombær

Brombær danner store tornede tæpper, oftest på arealer der er forstyrret og næringsberiget, og den fortrænger de lysåbne naturtypekarakteristiske arter. På Fløjstrup Skydebane forekommer Brombær spredt på flere områder, men især i den nordlig del af terrænet, og flere steder etableret under kronelaget på træerne, hvor maskinerne og de græssende dyr har svært ved at komme til.

Ahorn

Ahorn opfører sig invasiv, og fortrænger hjemhørende træarter. Den er særdeles spirevillig, og et enkelt modertræ kan være ophav til 100-vis af nye Ahorn. På Fløjstrup Skydebane ses arten især i området med krat i den nordlige del af terrænet. Der har i foråret 2019 foregået en intensiv rydning af arten, og forekomsten er reduceret betydelig. Ahorn er, som Brombær, også registreret under kronelaget på træerne, hvor maskiner og græssende dyr har svært ved at komme til, og tillige ynder dyrene ikke Ahorn pga. manglende velsmag.

Rydning af Ahorn i den nordlige del af terrænet.

Den lille Vår-star findes på Fløjstrup Skydebane på overdrevet længst mod nord. Den er relativ sjælden og i kraftig tilbagegang i Danmark pga. eutrofiering og tilgroning.

5. Analyse

Dette kapitel indeholder en emneopdelt diskussion af, hvordan drifts- og plejeplanen på en hensigtsmæssig og balanceret måde kan tilgodese de opstillede målsætninger under hensyntagen til optimering af ressourceudnyttelsen.

Forsvarsministeriets overordnede strategi om at tilgodese såvel militære som naturlovgivningsmæssige og økonomiske mål påkræver i nogle tilfælde en afvejning, da der kan være modsætningsforhold imellem de enkelte målsætninger. Også inden for de naturorienterede mål kan der være behov for en afvejning af modstridende mål. Denne afvejning foretages i det følgende. Der indledes med en evaluering af indsatsen under den gældende drifts- og plejeplan i perioden 2005-2019.

5.1. Evaluering af drifts- og plejeplan 2005-2019

Drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane for perioden 2005-2019 (Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen, 2005) evalueres med henblik på at identificere tiltag, der er gennemført, samt tiltag der helt eller delvis mangler gennemførelse. Evalueringen er foregået på basis af de aktivitetsskemaer, der ligger til grund for planlægningen, og som opsummeres i nedenstående tabeller. Datainput til evalueringen stammer fra statusoversigter udarbejdet af Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse.

Nedenstående indeholder en evaluering af indsatsen i sidste planperiode, og der anvendes følgende systematik, hvor de enkelte aktiviteter fordeles på følgende kategorier:

1. Gennemført: Aktiviteten har gennemgået nødvendig projektering og myndighedsbehandling, og planlagt feltindsats er gennemført. Hvis der er tale om en éngangsaktivitet, beskrives den kort i statusafsnittet. Hvis der er tale om en blivende aktivitet (f.eks. græsning), gives en kort beskrivelse i statusafsnittet, der opstilles et fortsat mål, og der beskrives en aktivitet for den videre indsats.

2. Ikke Gennemført: Aktiviteter der ikke er gennemført i seneste planperiode.

I forlængelse af evalueringen beskrives den videre planlægning for de enkelte aktiviteter under følgende kategorier:

A. Ikke yderligere: Angiver en aktivitet, typisk en éngangsaktivitet, der er gennemført og rapporteret, og hvor den målsætning, der har styret aktiviteten, er opfyldt. Ligeledes aktiviteter, der af forskellige (beskrevne) årsager er opgivet.

B. Overgår til videre planlægning: Angiver en fortsat planlagt eller projekteret aktivitet, der ikke er påbegyndt, men fortsætter i denne drifts- og plejeplan. Målsætningen opretholdes (evt. med justeringer), og bliver styrende for de fremtidige aktiviteter. En sådan aktivitet kan videreføres med selvstændig ID i aktivitetsafsnittet og det tilhørende aktivitetskort, eller den kan, f.eks. hvis den er projekteret, alene fremgå af afsnittet "Projekterede, men ikke gennemførte aktiviteter".

C. Videreføres: Gennemført aktivitet (typisk vedvarende aktiviteter, f.eks. græsning), der videreføres uden yderlig tiltag eller planlægning. Målsætningen opretholdes (evt. med justeringer), og bliver styrende for de fremtidige aktiviteter. En sådan aktivitet kan videreføres med selvstændig ID i aktivitetsafsnittet og det tilhørende aktivitetskort.

Rydning af arealer

Arealerne blev intensivt ryddet i 2010 og 2019.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Planlagt gennemført	Planlagt indsats	Status primo 2019	Videre planlægning
1-1	Overdrevs-områderne	1a	ca. 3	2006	Rydning af overdrevsarealer vha. hugst og tynding, således arealerne bevares som lysåbne naturtyper, men med enkeltstående gamle krogede egetræer.	Gennemført	Ikke yderligere.
1-2	Hede-arealet	1c	>0,5	2006	Rydning vha. grenknuser med opsamlere. Enen bevares.	Gennemført	Ikke yderligere.
1-3	Egekrat	1b	0,9	2006	Tynding og nedskæring, hvor gamle krogede egetræer og ene bevares.	Gennemført	Ikke yderligere.

Afgræsning

Der er etableret dyrehegn på hele arealet, og arealet er afgræsset af hestehold. Forpagtningsaftale med dyreholder er udløbet i 2019, og der skal forhandles en ny aftale på plads. Der blev desuden etableret to færister, som ikke indgik i planlægningen i den forrige plan.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Planlagt gennemført	Planlagt indsats	Status primo 2019	Videre planlægning
2-1, 2-2, 2-3	Overdrevs-arealerne, hedearealet og egekrat	1a, 1b, 1c	4,2	2006	Opsætning af hegn m.m.	Gennemført	Ikke yderligere
2-1	Overdrevs-områderne	1a	ca. 3	2006	Afgræsning	Gennemført	Afgræsning videreføres
2-2	Hedearealet	1c	ca. 0,3	2006	Afgræsning	Gennemført	Afgræsning videreføres
2-3	Egekrat	1b	0,9	2006	Afgræsning	Gennemført	Afgræsning videreføres
2-1, 2-2, 2-3	Overdrevs-arealerne, hedearealet og egekrat	1a, 1b, 1c	4,2	2006	Etablering af løger i dyrehegn.	Gennemført	Ikke yderligere
2-1, 2-2, 2-3	Overdrevs-arealerne, hedearealet og egekrat	1a, 1b, 1c	4,2	2006	Etablering af løger i dyrehegn.	Gennemført	Ikke yderligere

Overdrevet afgræsses i dag med heste.

Slåning

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Planlagt gennemført	Planlagt indsats	Status primo 2019	Videre planlægning
3-1, 3-2	Overdrevs-arealerne og hedearealet	1a, 1c	3,3	2006	Slåning hvis ikke afgræsning	Ikke gennemført	Ikke yderligere

Øvrige aktiviteter

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Planlagt gennemført	Planlagt indsats	Status primo 2019	Videre planlægning
4-1, 4-2, 4-3	Hele arealet	1a, 1b, 1c, 1d	5	2006	Udarbejdelse af ordensreglement og infofolder	Ikke gennemført	Overgår til videre planlægning
4-1, 4-2, 4-3	Hele arealet	1a, 1b, 1c, 1d	5	2006	Opsætning af skiltestander	Ikke gennemført	Overgår til videre planlægning
4-1, 4-2, 4-3	Hele arealet	1a, 1b, 1c, 1d	5	2006-2019	Vedligehold og eftersyn af informationsskilte og ordensreglement	Ikke gennemført	Overgår til videre planlægning
4-1	P-plads m.m.	1a	-	2006-2019	Vedligeholdelse af p-plads mm.	Gennemført	Videreføres.

Vej ned til skydebane.

5.2. Analyse af ny indsats 2019-33

Den nye indsats på Fløjstrup Skydebane skal tilrettelægges med fokus på den militære brug, og derved sikring af det halvåbne landskab. Indenfor disse rammer skal der tillige være fokus på sikring og vedligeholdelse af naturværdierne, i forhold til lovgivningen, på områdets overdrev- og skovarealer.

Det forudsættes, jævnfør naturbeskyttelseslovens § 52 (Miljø- og Fødevareministeriet, 2019) og vejledningen til denne (Skov- og Naturstyrelsen, 1993), at Forsvarsministeriet som statslig arealforvaltende myndighed "løbende træffer de foranstaltninger, som er nødvendige for at holde deres arealer i rimelig stand". På Fløjstrup Skydebane omfatter dette særligt overdrevene.

På Fløjstrup Skydebane består 84 % af terrænet af naturarealer. Arealerne er overvejende registreret som overdrev og skov, men der har tidligere været et mindre område med hede i den nordlige del af terrænet. Arealet har været præget af naturlig tilgroning, der ses på luftfoto fra 1941 og frem til 2010, hvor der blev foretaget en intensiv rydning af vedplanter. I 2019 er der igen foretaget en yderligere udtynding af især Eg og Ahorn, men også Gyvel er blevet ryddet flere gange. Arealerne bærer, på besigtigelsestidspunktet, præg af en del forstyrrelse efter sidste rydning.

Overdrevsarealerne fremstår i dag delvis lysåbne med enkeltstående gamle krogede egetræer, og overdrevene er registreret i den sydlige og nordlige del af Skydebanen. Skoven, der er meget lysåben, har tillige overdrevsvegetation i bunden, og der har desuden indfundet sig overdrevsvegetation på selve skydebanen. Arealerne vidner generelt om forstyrrelser og næringsstofpåvirkning.

Skoven på Fløjstrup Skydebane er en lysåben skov, domineret af krogede gamle egetræer. Skoven er etableret som følge af naturlig tilgroning, og efterfølgende rydning i 2010 og 2019, for at tilgodese de værdifulde gamle krogede egetræer. Skoven fremstår ensaldrende, og der kan med fordel ske en mere naturlig succession i fremtiden, nu hvor rydningen er tilendebragt.

Græsning

Der er etableret skovgræsning på skovarealet og overdrevene afgræsses tillige. Aktiviteten videreføres fra den seneste planperiode. For at sikre en mere fleksibel anvendelsen af øvelsesterrænet til militære formål, ændres afgræsningen, således at afgræsningen bliver med et lavt dyretryk, med mindre heste (eksempelvis Islænder eller Exmoor) eller mindre robuste kvægracer (eksempelvis Galloway eller

Dexter), der ikke er opsøgende. Dyrene kan endvidere fjernes fra arealet, med kort varsel og på foranledning af brugerne, hvis dyrene bliver en hindring for øvelsesaktivitet.

For at sikre og vedligeholde det halvåbne landskab, kan der skabes variation i afgræsningen, ved at etablere en cyklus med et år hvor afgræsningen undlades og 2-3 år med afgræsning og således fremdeles. Dette vil samtidig give mulighed for at planterne kan blomstre og sætte frø, således nye individer får fat, inden der kommer afgræsning på igen, og hvor det botaniske indhold gradvist forbedres, og dermed også levestedet for en lang række af insekter m.m.

Tilgroning

Overdrevsarealerne mod nord bærer præg af tilgroning med især Gyvel. Den intensive afgræsning bremser kun gyvlen til et vist niveau, og der er derfor områder, hvor vedligehold af tidligere bekæmpelser er påkrævet, for at undgå at både Gyvel, Ahorn og Brombær bliver problematiske. Herved sikres og vedligeholdes de militære kulisser som et halvåbent landskab.

I områdes sydlige skel, mod nabomatriklen, står en række store popler. I øjeblikket er der tvivl om, hvorvidt de udgør en risiko for den militære bygning på skydebanens sydlige del. Derfor skal der løbende være en forstlig vurdering af poplernes tilstand, og såfremt poplerne udgør en risiko for bygningen, skal de fjernes ved fældning.

Vedligeholdelse af tekniske anlæg – skydebane, hegn og veje

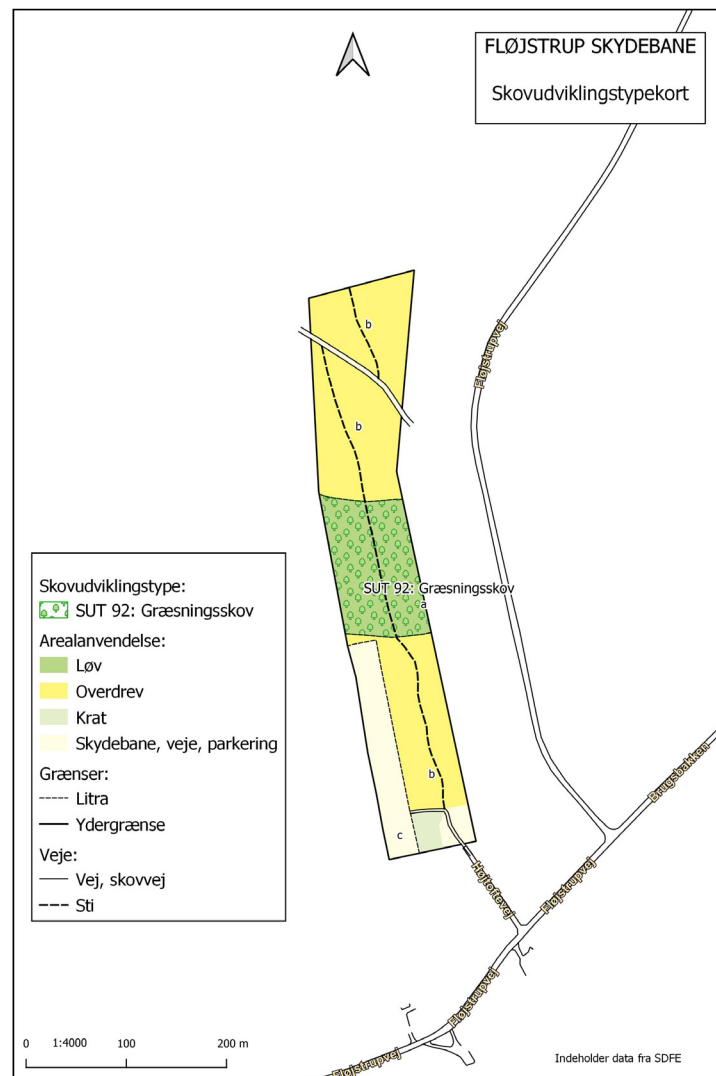
Der er foretaget løbende vedligehold af skydebane, hegn og veje på Fløjstrup Skydebane. Vedligeholdelsen af skydebane, hegn og veje er en IPA-opgave og behandles ikke videre i denne drifts- og plejeplan.

Skovplanlægning

Skoven på Fløjstrup Skydebane er udlagt som græsningsskov, jf skovudviklingstypekort, Figur 5-1. Der forventes ikke at skulle ryddes yderlig på arealet, med undtagelse af Ahorn, Brombær og Gyvel, således det halvåbne landskab, som militær kulisser, bibeholdes.

Overdrevet i den nordlige del af terrænet.

Figur 5-1. Skovudviklingstypekort for Fløjstrup Skydebane i planperioden 2019-2033.

Problemarter

Som tidligere nævnt, er der på Fløjstrup Skydebane en række bestande af Gyvel, Brombær og Ahorn.

Bestandenes placering fremgår af aktivitetskortet (kortbilag 2), hvis der er tale om en massiv tilstedeværelse i et afgrænset område på terrænet. Der er i forrige planperiode foretaget bekæmpelse af disse arter, men i dag ses genvækst fra frø fra især Gyvel på store dele af terrænet. Der er derfor behov for en bekæmpelse af arterne i den kommende planperiode, før deres udbredelse udvikler sig til et større problem.

Gyvel

Arten bør bekæmpes iflg. den nyeste viden. På nuværende tidspunkt anbefales vedholdende mekanisk bekæmpelse, med buskryder og ved

slåning hvert 3. år, samt efterfulgt af afgræsning.

Brombær

Der er kortlagt to områder med massiv opvækst af Brombær. Det gælder for et mindre område i skovområdets nordlige del samt et mindre område mod syd ved skydebanen. Her kan Brombær med fordel bekæmpes mekanisk med buskryder eller ved slåning, hvert 3. år. Brombær findes desuden spredt på arealet i bl.a. kratområder, og også her kan den med fordel fjernes manuel, hvert 3. år med efterfølgende afgræsning. Bestandenenes placering fremgår af aktivitetskortet (kortbilag 2).

Ahorn

Der er på Fløjstrup Skydebane enkelte områder, hvor der er registreret Ahorn. Arten bør bekæmpes, før den bliver et større problem. Ahorn har en særdeles god formeringsevne og bekæmpes bedst mekanisk ved fældning, og opfølgning på dette med et interval på 4 år.

Beskyttede arter

For at tilgodese særligt beskyttelseskrævende arter, er der for alle Forsvarsministeriets arealer opstillet en række retningslinjer vedrørende aktiviteterne tidsmæssige gennemførelse.

Der kan være forekomster af Markfirben og arter af flagermus på Fløjstrup Skydebane. Markfirben er afhængige af lysåbne områder, gerne med løs sandet jord for at opnå optimal ynglesucces. På Fløjstrup Skydebane er det særligt overdrevene mod nord, hvor de sydvendte skrånninger er ideelle som yngle- og rasteområde for Markfirben. Ingen af de foreslåede plejetiltag vurderes at påvirke yngle- og rastesteder for Markfirben væsentligt.

Yngle- og rastesteder for flagermus er tilknyttet bygninger og gamle løvtræer. Ved at udpege gamle egetræer som livstræer, sikres levesteder for flagermus i fremtiden. I denne planperiode fjernes der hverken fjernes bygninger eller gamle løvtræer, og det vurderes, at de foreslåede plejetiltag ikke vil påvirke yngle- og rastesteder for flagermus.

Med etablering af ovenstående foranstaltninger vurderes drifts- og plejeplanen ikke at beskadige lokale bestande af arter på habitatdirektivets Bilag IV, og den økologiske funktionalitet af yngle- og rasteområder på Fløjstrup Skydebane opretholdes eller forbedres.

Gyvel i blomst.

Nikkende kobjælde findes på overdrevet mod nord.

Publikumsforhold

Der er publikumsadgang til Fløjstrup Skydebane, og den rekreative udnyttelse af terrænet sker hovedsagelig i form af færdsel på naturarealerne. Der er flere stisystemer og grusveje i området, hvorfor der er etableret klaplåger og færister på terrænet.

Der vil ikke blive ændret på adgangsbetingelserne til områderne i den kommende planperiode, medmindre det vurderes, at det kan ske sikkerhedsmæssigt forsvarligt, og uden at forstyrre Forsvarsministeriets brug af området.

Poplerne i terrænets sydlige del, kan udgøre en risiko for den militære bygning.

6. Visioner

Dette kapitel giver en beskrivelse af de langsigtede visioner for landskabstyperne og arealudviklingen på Fløjstrup Skydebane. Det omfatter en vurdering af de såkaldte landskabstyper, der beskriver visionen for fordelingen af det lukkede, halvåbne og det åbne landskab på større delarealer. Ligeledes omfatter beskrivelsen de såkaldte arealudviklingstyper, der understøtter den langsigtede vision for udviklingen af tilstanden på arealet.

Opdelingen af de militære øvelsesterræner i lukkede, halvåbne og åbne landskaber og deres militære, biologiske og rekreative udviklingsmål er beskrevet nærmere i publikationen Arealudviklingskataloget (FBE, 2013). Hver landskabstype omfatter en række arealudviklingstyper, der nærmere beskriver det typiske landskab og dets naturindhold.

Figur 6-1. Kortet viser både de nuværende og den fremtidige landskabstype på Fløjstrup Skydebane.

Ønsket for den fremtidige udvikling af landskabstyperne på Fløjstrup Skydebane fremgår af Figur 6-1.

De militære visioner er, at

1. Skydebanen i området virker optimalt
2. Terrænet kan anvendes som det fremstår i dag

Det er visionen, at Fløjstrup Skydebane fortsat skal være et halvåbent landskab, som militære kulisser, og præget af sammenhængende overdrevs- og skovarealer. Overdrevsarealerne fremstår med enkelte gamle krogede egetræer, og skoven er egeskov med græsningsskov.

Det halvåbne landskab

Det halvåbne landskab kan have karakter af spredt bevoksning med naturlige indvandring af træer. På Fløjstrup Skydebane er findes både skov og overdrev, men da største delen af overdrevene er bevokset med enkeltstående ældre krogede egetræer, karakteriseres terrænet som halvåbent.

Figur 6-2. Eksempel på det halvåbne landskab.

Eksempel på det halvåbne landskab i den sydlige del af Fløjstrup Skydebane.

7. Aktiviteter

Dette kapitel anviser på grundlag af målsætning, status og analyse den konkrete, praktiske realisering af indsatsprogrammet på det enkelte delareal. Hertil kommer aktiviteter, som ikke er omfattet af en model, og som derfor beskrives mere grundlæggende, eventuelt med henvisning til særskilte projektformuleringer. Afsnittet kan omsættes direkte til arbejdsbeskrivelser.

Det vedlagte aktivitetskort (Kortbilag 2) illustrerer de overordnede planlagte drifts- og plejetiltag i den kommende planperiode (15 år). De enkelte aktiviteter er nærmere beskrevet i nedenstående afsnit, der er inddelt efter model. Modellerne beskriver den drift, der skal gennemføres på det enkelte areal og kan betragtes som en værktøjskasse. Modellerne skal sikre opfyldelse af målsætningerne på sigt og bygger i vid udstrækning på rammer og vilkår fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses generelle retningslinjer for arealdrift og -pleje (FBE, 2019).

De første afsnit omfatter aktiviteter, der kan henføres til specifikke modeller. Efterfølgende gennemgås aktiviteter, der ikke er suppleret af egentlige modelbeskrivelser.

For hver aktivitetsgruppe opstilles en tabel over de planlagte aktiviteter. Tabellen indeholder kolonner med oplysninger om: id, lokalitet, afdelinger, areal, udførelsetidspunkt og aktivitetsbeskrivelser. Id-nummeret fremgår også af aktivitetskortene og kobler kort og tabel sammen. Arealet angiver den omtrentlige størrelse i hektar (hvis ikke andet er angivet). Under aktivitetsbeskrivelser uddybes den enkelte aktivitet.

7.1. Rydning

Det overordnede formål med rydningerne er at fjerne poppel hhv. af hensyn til sikring af den militære bygning samt bekæmpe problemarten Ahorn, for at sikre det halvåbne landskab som militære kulisser.

Der henvises til aktivitetskortet, hvor arealerne er indtegnet og hvor Id-nummeret kan genfindes. Det ryddede materiale skal fjernes fra områderne.

Gennemføres efter model 1: Rydning.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
1-1	Krat på overdrev	1a	ca. 0,2	2023 og herefter hver 4. år	Rydning af Ahorn Rydning af opvækst af Ahorn for at sikre det halvåbne landskab. Materialet fjernes fra terrænet for at sikre fremkommelighed ved øvelse.
1-2	Læhegn i terrænets sydlige del	SKB	0,02	2019 og herefter hvert 1 år.	Eftersyn af popler Årligt eftersyn af gamle popler for, om de udgør en risiko for at vælte. Ryddes såfremt de udgør en risiko for at vælte ned i den militære bygning.
1-3	Læhegn i terrænets sydlige del	SKB	0,02	2019 og herefter hvert 1 år	Rydning af popler Poplerne bag militær lade ryddes, såfremt de udgør en risiko for at vælte. Materialet fjernes fra terrænet.

7.2. Græsning

Det overordnede formål med græsning er at overholde gældende lovgivning, og herigennem at bibeholde det halvåbne landskab til militære kulisser, samt at sikre biodiversiteten på overdrevene og i skoven. Aftalen med dyreholder er udløbet og afgræsningen sendes i udbud. Der tilstræbes en ekstensiv afgræsning med et lavt dyretryk og med små robuste kreaturer eller heste. Dette sikres gennem udbud og kontakt med dyreholder.

Der henvises til aktivitetskortet, hvor arealerne er indtegnet og hvor Id-nummeret kan genfindes.

Græsning gennemføres efter model 3: Græsning.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
2-1	Hele naturarealet	1a, 1b	4	2019	Kreatur- eller hestegræsning Afgræsning af arealet fortsættes på hele øvelseterrænet, således det halvåbne landskab sikres som militære kulisser. Græsning skal optimalt set planlægges som ekstensiv græsning med mindre heste- eller kvægracer, der ikke er opsøgende, gerne med en varieret afgræsningscyklus.
2-2	Nordlige del af området	1b	0,1	2020	Etablering af beredskabsområde Område friholdes for afgræsning, således der kan etableres område til bivakker (BSO).

7.3. Slåning

Det overordnede formål med slåning, er at sikre og vedligeholde det halvåbne landskab, at overholde gældende lovgivning og herigennem sikre større biodiversitet på overdrevene og i skoven. Slåning iværksættes, såfremt afgræsning ikke er muligt.

Der henvises til aktivitetskortet, hvor arealerne er indtegnet og hvor Id-nummeret kan genfindes.

Græsning gennemføres efter model 2: Opsamling af afslået materiel - høslet

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
3-1	Hele naturarealet	1a, 1b	4	2019	Slåning Slåning iværksættes på hele arealet, såfremt afgræsning ikke er muligt, således det halvåbne landskab sikres og vedligeholdes, som miltære kulisse.

7.4. Bekæmpelse af plantearter der opfører sig invasivt (problemarter)

Det overordnede formål med bekæmpelsen af problemarterne på terrænet, er at sikre det halvåbne landskab, samt forhindre tilgroning af § 3-beskyttede områder. Gyvel findes spredt på hele terrænet, men også i tre delområder med større bestande. Ahorn forekommer på overdrevet i et kratlignende område og Brombær flere steder, men især i to delområder.

Der henvises til aktivitetskortet, hvor arealerne er indtegnet og hvor Id-nummeret kan genfindes. Det ryddede materiale skal fjernes fra områderne.

Gennemføres efter model 6 og 7.

Id	Lokalitet	Afdeling og litra	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
4-1	Fløjstrup skydebane	1a, 1b	4	2022 og hvert 3. år	Gyvel bekæmpes Gyvel forekommer over det meste af terrænet, og bekæmpes hhv. mekanisk ved slåning og afgræsning, hvor den træffes, således det halvåbne landskab sikres og vedligeholdes. Materialet opsamles og fjernes fra arealet.
4-2	Fløjstrup skydebane	1a	0,16	2020 og hvert 3. år	Gyvel bekæmpes Gyvel findes massivt i 3 delområder og bekæmpes hhv. mekanisk ved slåning, således det halvåbne landskab sikres og vedligeholdes. Materialet opsamles og fjernes fra arealet.
4-3	Overdrev og krat	1a	0,17	2020 og hvert 3. år	Brombær bekæmpes Brombær findes massivt i 2 delområder og bekæmpes ved mekanisk slåning overalt, hvor den træffes. Herved sikres og vedligeholdes det halvåbne landskab. Materialet opsamles og fjernes fra arealet.

7.5. Ikke modelbeskrevne aktiviteter

* angiver, at aktiviteten ikke fremgår af aktivitetskortene.

Id	Lokalitet	Afdeling	Areal (ha)	Gennemføres	Aktivitetsbeskrivelse
5-1*	Hele arealet	1a, 1b, 1c	5	2020	Ordensreglement Udarbejdelse/opdatering af ordensreglement.
5-2*	Hele arealet	1a, 1b, 1c	5	2020	Opsætning af Infostander Der opsættes af infostander med ordensreglement og henvisning til Forsvarets støjportal vedr. skydetider. Infostander oplyser om publikums adgang til terrænet og sikrer militær brug af arealet.
5-3*	Hele arealet	1a, 1b, 1c	5	2020	Vedligehold af infostander og ordensreglement Vedligehold og eftersyn af informationsskilte og ordensreglement.
5-4*	Hele arealet	1a, 1b, 1c	5	2020-2023	Vedligeholdelse af P-plads og veje Løbende vedligeholdelse af p-plads og veje til skydebane.
5-5*	Hele arealet	1a, 1b, 1c	5	2020-2022	Skel afmærkning Der opsættes gul-sort skelpæle til afmærkning af terrænet.
5-6*	Nordlige halvdel af terrænet	1a, 1b	-	2020-2025	Rydning af nåletræer på terrænet. Der findes enkelte nåletræer som Lærk, Rødgran og Sitkagran, som fjernes.

Monitering

For at Forsvarsministeriet kan effektivisere sin naturforvaltningsindsats (både mht. militære kulisser og økonomi) tilstræbes, at der på langt sigt iværksættes en 'evidensbaseret naturforvaltning'. Det vil sige, at resultatet af aktiviteterne løbende dokumenteres og evalueres – således at de kan indgå i den kommende drift- og plejeplanlægning.

Ahorn står i sikkerhed under de store krogede egestammer, hvor maskiner og græssende dyr har svært ved at nå dem. Det samme billede gør sig gældende for både Gyvel og Brombær.

8. Referencer

Danmarks miljøportal (2019)

<https://arealinformation.miljoeportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>.

Forsvarsministeriet (2010)

Bekendtgørelse nr. 1458 af 14. februar 2010 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår forswarets aktiviteter.

FES(2013)

Arealudviklingskatalog. Et værktøj til arealplanlægning på Forsvarets arealer. Forsvaret.

FES (2019)

FBE bestemmelse for drifts- og plejeplaner. Bilag 5 til FBEBST 610-6 med underbilag.

Forsvarsministeriet (2012)

Forsvarsministeriets miljø- og naturstrategi 2012-2015.

Forsvarsministeriet (2016)

Forsvarsministeriets miljø- og energistrategi, 2016-2020.

Kulturministeriet (2014)

LBK nr. 358 af 08/04/2014. Bekendtgørelse af museumsloven.

Miljø- og Fødevareministeriet (2018)

Bekendtgørelse nr. 1074 af 27. august 2018 om jagttid for visse pattedyr og fugle m.v.

Miljø- og Fødevareministeriet (2019a)

Bekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 af lov om naturbeskyttelse.

Miljø- og Fødevareministeriet (2019b)

Bekendtgørelse nr. 315 af 28. marts 2019 af lov om skoven.

Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen og Hjemmeværnskommandoen (2005)

Fløjstrup Skydebane. Drifts- og plejeplan 2005-2019.

Naturstyrelsen (2016)

Bekendtgørelse nr. 867 af 27. juni 2016 om fredning af visse dyre- og plantearter og pleje af tilskadekommet vildt.

Skov- og Naturstyrelsen (1993)

Vejledning om naturbeskyttelsesloven. Med efterfølgende ændringer. Miljøministeriet.

Søgaard, B., & Asferg, T. (2007)

Håndbog om dyrearter. Faglig rapport fra DMU nr. 635. Århus Universitet: Danmarks Miljøundersøgelser.

Enebærkrattet mod nord.

9. Bilag

9.1. Ekstern høring af forslag til drifts- og plejeplan for "Fløjstrup Skydebane"

Der er tradition for, at drifts- og plejeplaner samt tillæg hertil, efter den interne bearbejdning, forelægges til ekstern høring blandt myndigheder, organisationer og øvrige interesserede.

Denne proces blev, for forslaget til drifts- og plejeplanen for Fløjstrup Skydebane, igangsat jævnfør høringsskrivelse af 7. oktober 2019. Høringsfristen blev fastsat til 4. november 2019.

I nedenstående tabel fremgår hvilke interessenter, som er blevet hørt, samt hvilke høringssvar, der er modtaget indenfor høringsfristens udløb.

Høringssvar fra Miljøstyrelsen samt Randers Kommune kan ses i bilag 9.2 i deres fulde ordlyd.

Institution	Høringssvar
Miljøstyrelsen	X
Naturstyrelsen Kronjylland	
Slots- og Kulturstyrelsen	
Norddjurs Kommune	
Randers Kommune	X
Danmarks Naturfredningsforening	
WWF - Verdensnaturfonden	
Dansk Ornitologisk Forening	
Danmarks Jægerforbund	
Friluftsrådet	
Dyrenes Beskyttelse	
Verdens skove	
Entomologisk Fagudvalg	
Dansk Pattedyrsforening	
Nordisk Herpetologisk Forening	
Danmarks Sportsfiskerforbund	
Dansk Landskabsøkologisk Forening	
Landbrug og Fødevarer	
Familielandbruget	

Generelt

Der er kun modtaget få bemærkninger til forslag til drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane.

Miljøstyrelsen har ingen bemærkninger til planen.

Randers Kommune har bemærkninger til planen, og disse gennemgås herunder. Randers Kommune synes at, plejeplanen rummer gode virkemidler mht. at understøtte biodiversiteten ved at bekæmpe arter, slå og afgræsse.

Konkrete bemærkninger

Randers Kommune har konkrete bemærkninger til forslaget til drifts- og plejeplanen. I det følgende gennemgås bemærkningerne, og der foretages en sammenfattende vurdering (kursiv), og til slut beskrives en beslutning om opfølgning (fed).

Hidtidig indsats*Rydning af Ene*

Randers Kommune påpeger, at der er pågået en hårdhændet rydning af de gamle Ene, der ikke fremgår af den gamle drifts- og plejeplan, og som ikke har været hensigtsmæssigt for det § 3 beskyttede område.

Forsvarsministeriet tager bemærkningen til følge, og kan oplyse at Enen fremadrettet efterlades urørt.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

Dødt ved

Randers Kommune oplyser, at de tidligere har været i dialog med Forsvaret ang. rydninger på arealet, og opfordret til at efterlade dødt ved til gavn for biodiversiteten.

Forsvarsministeriet har, i forbindelse med en større udtynding og rydning på arealet, fjernet materialet af hensyn til de naturbeskyttede arealer.

Forslaget giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

Kommende indsats*Dødt ved*

Randers Kommune anbefaler, at man også fremme biodiversiteten ved fx at lade stammer ligge og bevare krat. Herved tilgodeser man

organismegrupper, der ikke er omfattet af plejeplanen.

Forsvarsministeriet har ikke, i den kommende planperiode, planer om at foretage fældninger af større træer, der som liggende dødt ved kan gavne biodiversiteten. De rydninger der er planlagt i denne drifts- og plejeplan omhandler primært fjernelse af Ahorn, som opfører sig invasivt i området. Materialet er af meget små dimensioner, og fjernes efter fældning af hensyn til de lysåbne naturarealer.

Forslaget giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

Beskyttelse af Ene

Randers Kommune opfordre til, at Ene bør have sin egen tekst i afsnittet om rydning, så man ikke risikerer en uhensigtsmæssig rydning af Ene i fremtiden.

Forsvarsministeriet kan oplyse at Enen fremadrettet efterlades urørt.

Forslaget giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

Afgræsning

Randers Kommune ønsker at indgå i dialog med Forsvarsministeriet, såfremt der bliver tale om fåreafræsning.

Forsvarsministeriet indgår gerne i dialog med kommunen, såfremt afgræsningen skal foretages af får. P.t. er aftalen med dyreholder udløbet og afgræsningen sendes i udbud. Der tilstræbes en ekstensiv afgræsning med et lavt dyretryk og med små robuste kreaturer eller heste.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

Skydebanen

Randers Kommune påpeger, at såfremt der ønskes ændringer i brugen af skydebanen, skal kommunen kontaktes i forbindelse med afklaring om, hvorvidt ændringerne forårsager en ny miljøgodkendelse.

Forsvarsministeriet kontakter kommunen, såfremt der ønskes ændringer i brugen af skydebanen.

Bemærkningen giver ikke anledning til ændring i drifts- og plejeplanen.

9.2. Høringssvar

Høringssvar Miljøstyrelsen

(FMI-KI besked: Denne mail kommer fra Internettet.)

Kære Simon

Miljøstyrelsen har gennemgået ansøgningsmaterialet, og har ingen bemærkninger til drifts- og plejeplan for Fløjstrup Skydebane, for så vidt angår habitatdirektivet.

Venlig hilsen

Line Moody Nielsen

Studentermødshjælper | Arter & Naturbeskyttelse

+45 21 43 04 53 | linni@mst.dk

Miljø- og Fødevareministeriet

Miljøstyrelsen | Tolderlundsvej 5 | 5000 Odense C | Tlf. +45 72 54 40 00 | mst@mst.dk | www.mst.dk

Høringssvar Randers Kommune

(FMI-KI besked: Denne mail kommer fra Internettet.)

Til Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Randers Kommunes har følgende kommentarer til plejeplanen:

Hidtidige indsats:

Kommune har som myndighed på naturbeskyttelseslovens § 3 været uforstående overfor den hårdhændede rydning, der er foregået af de gamle ene (Juniperus communis). Den udførte rydning svarede på ingen måde til det, der var beskrevet i den tidligere plejeplan, og har efter kommunes vurdering ikke været hensigtsmæssig for de § 3 beskyttede områder.

Randers Kommune har tidligere været i dialog med forsvaret ang. rydninger på arealet, og opfordret til at man efterlod stammer fra de ryddede træer (især egetræer) i området til gavn for biodiversiteten. Der er så vidt kommunen har observeret er der ikke efterladt stammer på arealet.

Kommende indsats:

Plejeplanen rummer gode virkemidler mht. at understøtte biodiversiteten ved at bekæmpe arter, slå og afgræsse. Kommunen vil anbefale at man også fremme biodiversiteten ved fx at lade stammer ligge og bevare krat. Herved tilgodeser man organismegrupper, der ikke er omfattet af plejeplanen.

Ene bør have sin egen tekst i afsnittet om rydning, da man ellers risikere at der igen sker en uhensigtsmæssig rydning af ene.

Er der tale om fåreafræsning. Vil kommunen gerne i dialog med de ansvarlige.

Skydebanen

Det fremgår af det fremsendte materiale, at der evt. kan være et ønske om ændre brugen af skydebanen. Såfremt dette bliver aktuelt, skal det forinden afklares om, hvorvidt en ændring vil udløse krav for ansøgning om ny miljøgodkendelse jf. miljøbeskyttelsesloven.

Skulle der være spørgsmål til ovennævnte kontakt venligst:

- **Naturplejeplanen**

Pia Boisen Hansen, tlf. 89 15 16 99 eller e-mail: Pia.Boisen.Hansen@Randers.dk

- **Miljø –skydebanen**

Anja Fisker Jensen, tlf. 89 15 1 7 47 eller e-mail: afj@randers.dk

Venlig hilsen

Anja Fisker Jensen

miljøtekniker

Randers Kommune

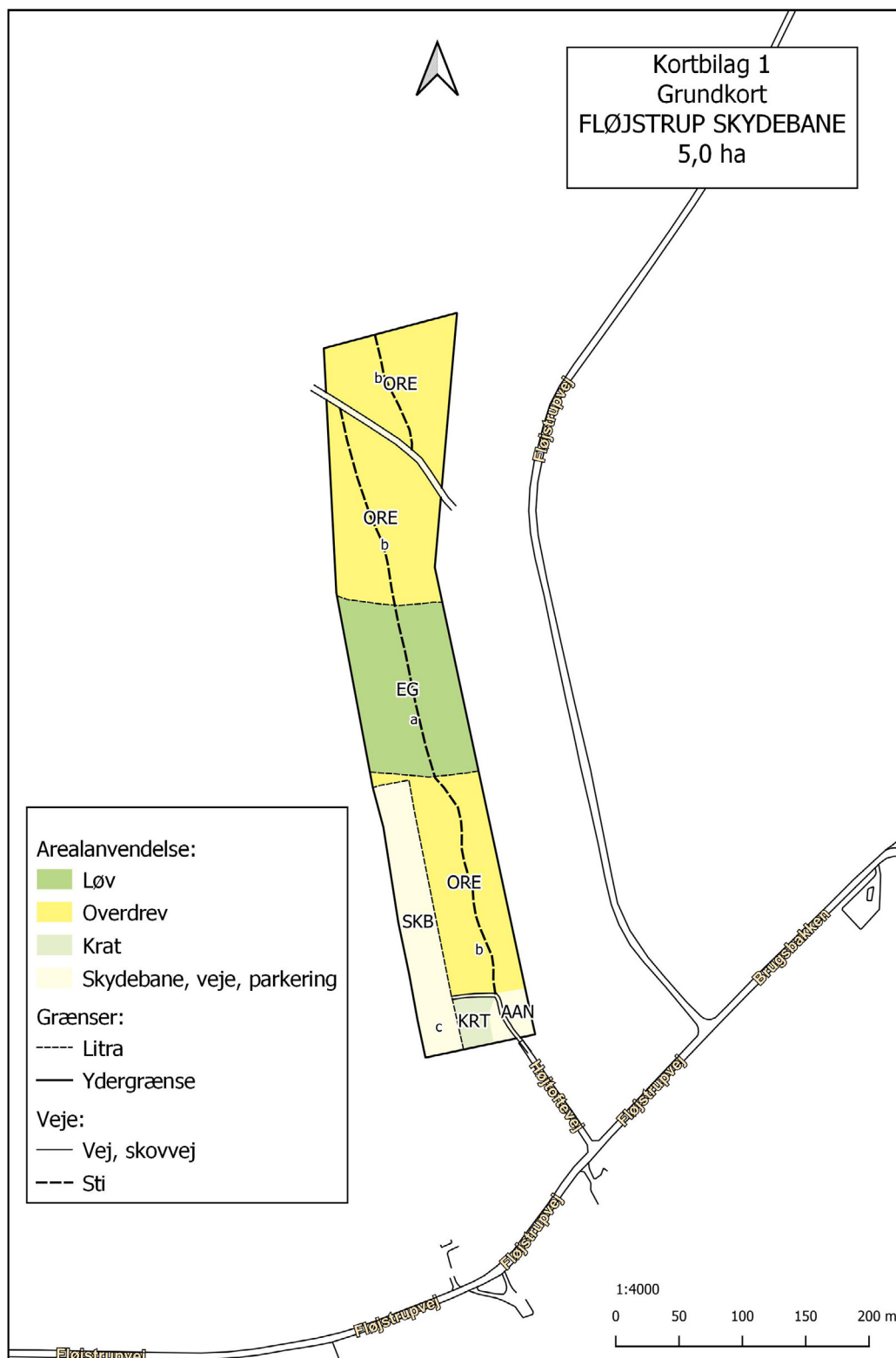
Natur & Miljø

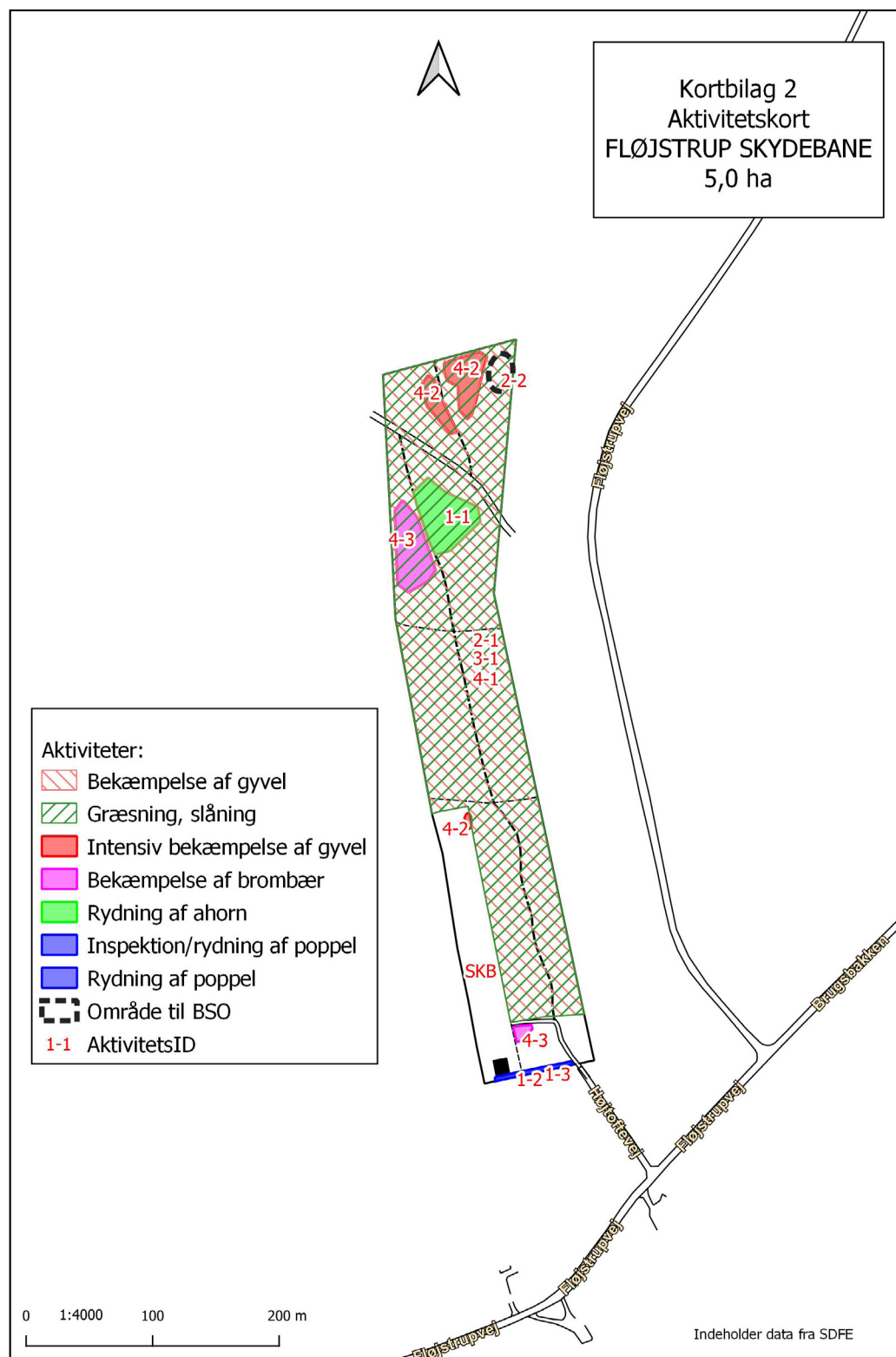
89151747

9.3. Kortbilag

Kortbilag 1. Grundkort

Kortbilag 2. Aktivitetskort

Den lille graciøse mos Spidsbladet hårstjerne (*Syntrichia ruraliformis*) er en formidabel sandbinder og er registreret ved p-pladsen på Fløjstrup Skydebane.

Forsvar for naturen

Forsvarsministeriets skyde- og øvelsesterræner anvendes til militær uddannelse, men samtidig udgør arealerne nogle af de største og bedst bevarede naturområder i Danmark. Sammenlagt forvalter Forsvarsministeriet ca. 30.000 ha enestående natur, hvor den militære benyttelse går hånd i hånd med værdifulde danske naturtyper og arters beskyttelse. Mange militære arealer er i perioder åbne for publikum, så også offentligheden kan besøge og opleve de unikke naturarealer. I samarbejde med Miljøministeriet har Forsvarsministeriet udviklet et særligt koncept for udarbejdelse af drifts- og plejeplaner for terrænerne. Igennem planerne sikrer Forsvarsministeriet en passende afvejning mellem militære uddannelsesbehov, naturbeskyttelse og offentlighedens adgang. Information om Forsvarsministeriets naturforvaltning kan findes på www.ejendomsstyrelsen.dk

FORSVARSMINISTERIET
EJENDOMSSTYRELSEN

Arsenalvej 55
9800 Hjørring
Tlf. +45 72 81 33 00
E-mail: fes@mil.dk